

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XIII. De Triplici cognatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

culpa privari, cum idem multis casibus contingat, ut si alter conjugum incidatur. Et hoc quoque quorundam malitiae occurrunt, qui odio conjugum simularent haereticum, ut postmodum nubentibus conjugibus ab ipsa resisterent. Quinimo, qui in fide permanserit, ad eum qui ab haerese vel infidelitate ad Ecclesiam revertitur, vel invitum redire cogendus erit, nisi ad religionem transire maluerit.

Conjugiorum aliud est legitimum & non ratum, aliud legitimum & ratum, aliud ratum & non legitimum. h. d.

EX his apparet conjugium a aliud esse legitimum & non ratum: aliud legitimum, & ratum: quoddam verò quod ratum quidem est, sed non legitimum. Legitimum, & non ratum conjugium est, quod legali institutione, vel Provinciarum moribus contrahitur: hoc inter infideles ratum non est, quia dissolvi potest datu libello repudiæ lege fori, & non lege poli, quam non sequuntur. Inter fideles verò semper ratum est conjugium, cum conjugia semel inter eos contracta nunquam solvi possint. Horum verò quaedam sunt etiam legitima, veluti cum servatis nuptialibus ritibus, uxori sponso traditur. Illorum verò conjugia, qui contemptis legitimis solemnitatibus, solo affectu aliquam sibi deligunt in conjugem, non legitima, sed rata tantummodo esse creduntur: quanquam enim spreis ritibus Ecclesiarum matrimonium contrahi non debeat, non tamen ob id solum sacramentum conjugii dissolvi debet. Quis potius tale matrimonium fuerit ab Ecclesia postmodum comprobatum, filii generati, & legitimi iudicaverunt, & haereditas: aliqua tamen illis erit imponenda poenitentia, qui conceptis Ecclesiarum praecipionibus matrimonium contraxerunt.

Iustus metu, nisi purgatus fuerit, impedit matrimonium. h. d.

Coactio quoque & iustus violentiae metus matrimonium impediunt. Cum enim solo consensu conjugium contrahatur, plena debet illi securitate gaudere, eius est animus indagandus, ne metu impulsus dicat sibi placere quod odit. Plane & quae invita probat se sponsalia contraxisse, si comperiat postmodum sponte cognitis, ad matrimonii dissolutionem proclamare, & metum causare non poterit.

Furores impediunt matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum. h. d.

Furores quoque quia consensum impedit nuptias contrahi prohibent: contractas autem non dirimit. *Frigiditas & coeundi impotentia matrimonium impediunt. h. d.*

Item frigiditas & coeundi impotentia legitimum matrimonium impedimentum afferunt. Sicut enim puer, qui debum reddere non potest, non est aptus conjugio: sic, qui ita sunt natura impotentes, ut nec ope medicorum sine mortis periculo juvari possint, apti ad contrahenda matrimonia minime putantur. Ea igitur, quae adeo est acta, ut mulier fieri & alteri carnaliter committeri non possit, nisi per incisionem, ad matrimonium contrahendum non debet idonea iudicari.

Leprosi possunt matrimonium contrahere. h. d.

Leprositas causa matrimonium contrahendi non est: nam si mulierem invenierit, quae sibi velit nubere, vel mulier leprosa virum, liberum erit illis conjugali vinculo colligari.

Publica honestatis iustitia impedit matrimonium contrahendum, & contractum dirimit. h. d.

Publica s quoque honestatis iustitia tam matrimonium contrahendum impedit, quam contractum irritat. Est autem publica honestatis iustitia, quae ex legitimis sponsalibus oritur mulieris, quae illi conjuncta

est, cum qua nunc vie matrimonium contrahere deliderat: ut, ecce cum Berta sponsalia contraxi, volo nunc cum Gemma, quae Berta cognationis vinculo est conjuncta, matrimonium contrahere: publica honestate impeditur. Inhonestum enim ac turpissimum visum est exempli, ut ei quis nubere valeat, cuius conjunctam sponsalia frangendo deceperit, ne in eandem ejus nubendo conjuncta, quasi injuriam cumulet.

Sponsalia pura & certa, ex consensu valida, licet alia nulla, inducunt publica honestatis iustitiam, quae sequentia sponsalia dirimit, non praeterita. h. d.

Vsque adeo autem ex puris & certis sponsalibus a impedimentum iustitiae publicae honestatis exoritur, ut etiam si illa consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, religionis, aut alia quavis ratione nulla sint, dum tamen non sint nulla ex defectu consensus, nihilominus & impedire & dirimere sequentia sponsalia, vel matrimonia dignoscatur, licet praecedentia dissolvere non valeant. Quare, qui sponsalia pure ac determinate cum aliqua muliere contraxit, & postmodum cum secunda prioris consanguinea idem fecit, ex priorum sponsaliorum vigore ad matrimonium contrahendum cum prima remanet obligatus.

Filius natus ex matrimonio, cui obstitit publica honestatis iustitia, non succedens patri scienter contrahenti. h. d.

Filii quoque nati ex matrimonio b, quod publica honestatis iustitia impediendo contractum fuit, cum nec Ecclesiae permissionem, nec patris allegare possint ignorantiam, ad successionem bonorum paternorum minime admittentur.

DE TRIPLICI COGNATIONE. TITVLVS XIII.

Cognatio est triplex, spiritualis, legalis, & naturalis: & spiritualis cognatio impedit matrimonium contrahendum, & contractum dirimit. h. d.

Multo magis cognatio matrimonio interdum est impedimento: est autem cognatio triplex, spiritualis, legalis, & naturalis. Spiritualis cognatio est, attinentia quaedam proveniens ex sacramenti collatione, vel ad sacramentum detentione. Non solum igitur d inter baptizantem, & illum qui eum de baptismo suscepit, item inter baptizatum & suscipientis filios, & uxorem ante susceptionem a suscipiente carnaliter cognitam: verum etiam inter suscipientem, parentesque baptizati, cognatio spiritualis contrahitur, quae & contrahendum matrimonium impedit, & dirimit postea contractum. Et quae de suscipiente dicta sunt, eadem etiam de baptizante sunt intelligenda.

Excepto baptismo, & confirmatione, non oritur ex sacramenti cognatio impediens matrimonium. h. d.

Eisdem modis confirmatione & spiritualis cognatio contrahitur, matrimonia similiter impediens contrahenda, & postea contracta dirimens. Ex datione verò aliorum sacramentorum cognatio spiritualis nequaquam oritur, quae matrimonium impediatur, vel dissolvatur.

Cognatio spiritualis per Catechismum contracta, impedit matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum. h. d.

Per Catechismum s an spiritualis cognatio contrahatur, dubitatum est: & constitutum est, contrahi quidem illam, sed non tantam: licet enim ex ea contrahendum matrimonium impediatur, post eam tamen contractum minime dissolvatur.

Spiritualis cognatio non dirimit matrimonium antea contractum. h. d.

Diximus autem huiusmodi cognationem matrimonia contracta dirimere, non simpliciter, sed postea

a C. h. s. rem illud. x. q. 1. b Cum locum. ext. de spons. c C. super. ext. qui matrim. accus. poss. d ext. per iurion. ut. de frig. & malef. e C. 2. ext. de conjug. leprof. f C. referent. ext. qui si hi sunt legitim. c. juveni. & seq. ext. de spons.

a C. 1. de spons. in 6. b C. referent. ext. qui fil. sint. de. c gl. in ver. spiritualis. c. 1. de cog. spir. in 6. d d. c. 1. de cog. spir. in 6. e C. 1. s. si. de cog. spir. in 6. f C. 2. de cog. spir.

contracta: nam a si vir vel mulier ex ignorantia vel dolo proprium filium de sacro fonte susceperit, propter hoc separari non debent, nec alter alteri debitum subtrahere, nisi ad continentiam servandam possint induci: quia si ex ignorantia id factum est, eos ignorantia excusare videtur: si ex malitia, eis proptius dolus patrocinari non debet. Quinimo pro tali casu, matrimonio sua firmitate durante, poenitentia imponenda erit.

Fili per quorum neutrum ventum est ad compaternitatem, copulari possunt, nisi mos regionis aliud inducat. h. d.

De b filiis quoque, per quorum neutrum ad compaternitatem ventum est, an copulari possint, quaesitum est: & sanè, nisi consuetudo Ecclesiae, ubi de contrahendis nuptiis agitur, vel aliarum vicinarum aliter se habeat, tali conjugio minime obstitendum erit.

Laici plures non debeant esse patris, si plures tamen fuerint, cum communi spiritali cognatio contrahitur. h. d.

De eo quoque admonendi sumus, quòd c, licet non plures, quam unus vir, vel una mulier ad suscipiendum de sacro fonte infantem accedere debeant: si tamen plures accesserint, spiritalis cognatio atque, quo ad omnes, inde contrahitur, tam matrimonia contrahenda impediens, quam etiam postea contracta dissolvens. Circa quod idem statuitur & de confirmatione.

Legalis cognatio modo affert temporale impedimentum matrimonii, modo perpetuum. h. d.

Legalis cognatio, est proximitas per adoptionem proveniens. Eius autem duae sunt species: una, quae temporalem impediendi matrimonii causam continet: alia, quae perpetuam. Temporalem causam impedimenti continet ea, quae inter te, & eam, quae tibi per adoptionem soror esse coeperit, intercedit. Nam per adoptionem quaesita fraternitas, eousque nuptias impedit, donec emanet. Perpetuam prohibitionis causam continet, ut puta quae inter adoptantem & adoptatum, item inter adoptantem uxoremque adoptati, & inter adoptatum uxoremque adoptantis, intercedit. Nam & per emancipationem dissoluta adoptione, matrimonium impeditur.

Quid sit naturalis cognatio, quid consanguinitas, quid affinitas. h. d.

Naturalis cognatio est, quae medio consanguinitatis, vel affinitatis contracta reperitur. Est autem consanguinitas a pertinentia personarum ex eo proveniens, quod una descendit ab altera, vel ambo ab eadem: vel consanguinitas, est vinculum personarum ab eodem stipite descendendum, carnali propagatione contractum. Et dicitur consanguinitas, quasi sanguinis unitas, quia scilicet consanguinei de communi sanguine descendunt. Affinitas e quaedam personarum proximitas ex coitu proveniens: ex eo dicta, quasi duorum sit ad unum finem unitas. Cum enim duae cognationes diversae per aliquorum copulam junguntur, alter ad alterius cognationis quasi quosdam fines accedere videtur.

Affinitas & consanguinitas contrahitur etiam ex damnato coitu. h. d.

Nec s intererit, quòd ad consanguinitatem, vel affinitatem contrahendam, ex iustis nuptiis aliqui, an ex damnato coitu invicem copulati fuerint.

Hodie matrimonia usque ad quartum gradum inclusivè sunt prohibita, & de facto contracta temporis cursu non validantur, hoc dicit.

Constitutum igitur erat olim, ut quicumque vel septimo consanguinitatis, sive affinitatis gradu sese invicem contingerent, legitimas nuptias contrahere non possent, quod ipsum non solum in primo, verum etiam in secundo & tertio affinitatis genere sibi locum ven-

a Ca. 2. extr. de cogn. spirit. b Ca. super co. extr. de cogn. spirit. c C. si. de cogn. spirit. in 6. d Ad. ad Arb. consang. in 6. in de elec. e In de elec. Arb. aff. in 2.

dicabat: nec soboles ex secundo matrimonio suscipi, cognationis praemortui viri copulari poterat. Sed cum, huiusmodi prohibitiones difficultatem frequenter inducerent, & aliquando periculum parentem animarum, evidentem utilitate suadente, huiusmodi constitutiones abrogatae fuerunt, & sancitumque, ut prohibitio copulae conjugalis quartum consanguinitatis gradum primi duntaxat generis non excedat. Vir b igitur, qui à filio, quarto gradu, & mulier, quae ex alio latere distat quarto, licet conjungi poterunt. Aliis si propiore gradu sese invicem contingant, temerè contractum matrimonium adeò erit irritum, quòd nullo poterit annotatione numero defendi.

Infideles intra quartum gradum conjuncti, si coevertant, non sunt separandi, & eorum proles est legitima. h. d.

Si tamen infideles c, qui secundum veteris, vel propriae legis infidelitatem, circa gradus consanguinitatis, vel affinitatis à Canonibus notatos, conjuncti sunt, Domino inspirante converti si fuerint, matrimonium antea contractum non erit post baptismi lavacrum irritandum: nisi per sacramentum baptismi non solvantur conjugii, sed crimina dimittantur. Unde & proles inde nata legitime censetur.

Propinquitas viri reparatur uxori, & propinquitas uxoris reparatur viri. h. d.

Admonendi etiam sumus, perinde virum à consanguineis & propinquis uxoris abstinere debere, & viciniam à propinquis viri, atque à propriis. Huiusmodi rei manifesta ratio illa est: quia, si secundum divinum sententiam ego & uxor mea una caro sumus, proinde mihi & illi mea suaque cognatio una propinquitas efficitur. Quocirca ego & soror mea uxoris in uno & primo gradu erimus, filius vero ejus in secundo gradu erit à me, nepos tertio, & sic deinceps. Uxor vero propinqui, cujuscunque gradus sit, ita me oportet accipere, quemadmodum si ejusdem gradus feminam proprie propinquitatis existat: quod nimirum & uxori meae de propinquitate mea, in cunctis cognationis gradibus, convenit observare.

Conjuncti uxoris non impediuntur matrimonium contractum conjuncti viri. h. d.

Quoniam autem omnes consanguinei viri, uxorisque sint affines, inter consanguineos tamen uxoris & viri nulla intelligitur esse affinitas contracta: propter quam inter eos matrimonium debeat impediri. Pater igitur & filius cum matre & filia, item duo cognati cum duobus cognatis, licet contrahere poterunt.

Qui cognovit consanguineam uxoris suae non potest debitum petere, licet reddere tenetur, & uxori superfluo carnis sui conjugio. h. d.

Si quis autem contracto matrimonio consanguineam uxoris suae cognoverit: ut puta, si vitricus privignam, vel maritus fororem propter uxoris adulteraverit, matrimonium quidem antea contractum non dimittitur: sed qui se ita contra leges alteri commisit, à conjugio nunquam debitum petere poterit, nec cum aliqua legitima unquam nuptias contrahere, licet propter uxori supervixerit.

Uxor, cujus consanguinea à proprio viro cognata est, non potest esse, non cogenda ad continentiam. h. d.

Vxor quoque, cujus consanguinea à proprio marito fuit cognita, diligenter est sommonenda, ut à commixtione viri abstinere e, & in continentia maneat, donec vir viam universae carnis ingressus fuerit. Quod si forte monitionibus parere recusans, talis fuerit, de lapsu ipsius probabiliter timeri possit, vir ejus & po-

a Canon debet. extr. de consan. & aff. b C. si. extr. de consanguin. & aff. c C. de infidelib. extr. de consang. & aff. d C. de transmissa. extr. de eo qui cogn. consang. e C. pm. & fin. extr. de eo qui cogn. cons.

terit & debet debitum sibi solvere conjugale: cum a af-
finitas post matrimonium inique contracta, illi nocere
non debeat, quia iniquitatis particeps non existit.

*Subsequens affinitas non dirimit matrimonium, sed procedens
legitimi probata, h. d.*

Rego procedens affinitas, non subsequens dirimit ma-
trimonium. Sed nec id quidem indistincte obtinet.
nam b est utriusque conjugum constet assertione, accla-
mante etiam vicinia, quod conjugatus ante contractum
matrimonium uxoris suae consanguineam cognoverit,
propterea conjuges separari non debent: nec enim talis
confessio momentum habere debet, cum alioqui facile
fieri possit, ut quicumque inter se contra matrimonium
velint colludere, ad confessionem incestus facile profi-
liant, si lux assertioni Ecclesiae iudicium accesserunt credant.
Rumor autem viciniae non est adeo iudicandus
validus, ut, nisi fide digna probationes accedant, possit ri-
te contractum matrimonium irritare.

DE CLANDESTINA DESPONSATIONE.

TITVLVS XIV.

*Triblentur matrimonium contra clandestinum, nec postea oportet
illa dissolvere, h. d.*

Ne tamen post secutam copulam & susceptam
prolem, detectis quibusdam impedimentis, non
sine graviscandalo contracta matrimonia retrahantur
oportet, ne scilicet conjugum qui clam contraxerint,
conjugum negaverit legitimis probationibus deficien-
tibus, iudicis lenientia rite fuerit absolutus, uterque
aliis nubendo restum incurrat adulterii, consultius
constitutum est d, ut nullus fidelium occulte nuptias
contrahat. Sed cum matrimonia contrahenda fuerint e,
per Presbyterum proponantur publice, competenti ter-
mino praefinito, intra quem qui voluerit, & valeat, legi-
timum impedimentum opponat, & ut ipse quoque
Presbyter per se investiget, utrum aliquod iuramento
obstat impedimentum.

*Suspenditur contractus matrimonii, donec extat praesumptio,
quod non possit contrahi, h. d.*

Civis si apparet probabilis conjectura, contra-
ctus expressis interdicetur, donec quid fieri debeat,
manifestis constiterit documentis.

*Nati ex clandestinis & interdictis matrimoniis non sunt legiti-
mi, licet nati ex matrimonio contracto in faciem Ecclesiae ante
sententiam divortii sint legitimi, nisi uterq; conjugum noverit im-
pedimentum, h. d.*

Quicumque vero huiusmodi clandestina & interdi-
cta conjugia inire ausus fuerit, eum ignoranter, pro-
les ex huiusmodi conjunctione suscepta, prorsus illegiti-
ma censetur, nec de parentum ignorantia ullum est ha-
bitura subsidium: cum sic contrahentes, vel non exper-
tes scientes, vel saltem affectores ignorantiae videantur,
licet alioqui, si ignorantes in faciem Ecclesiae contraxe-
rint, ante latam sententiam divortii nati, & legitimi ha-
beantur, & in bona paterna hereditario iure succedant.
Idem iuris erit, si in conspectu quidem Ecclesiae contra-
xerint sed impedimentum ambo noverint.

*Sacerdos contentens constitutiones Ecclesiae punitur pro qualita-
te culpa, & clandestina matrimonia si publicentur, recipit Eccle-
sia, h. d.*

Ane b si parochialis sacerdos tales conjunctiones
prohibere contempserit, per triennium ab officio su-

a Cap. discretione, in fi. & ca. pan. extr. d. tit. b Cap. super
extr. de eo qui cognoscit. c gl. in sim. 20. q. 1. & can. si quis di-
vini & huiusmodi. d. 20. q. 1. d. Can. 20. q. 1. e. C. cum inhi-
bitio in prin. extr. d. tit. f. d. e. cum inhi. bitio. h. cum autem. extra.
co. tit. g. d. cum inhi. bitio. h. si quis. extr. cod. tit. h. d. co. cum
inhi. bitio. h. f. extr. co. tit.

spendendus erit: gravius etiam puniendus, si culpa qua-
litas postulaverit. Verum (ut supra indicavimus) si con-
trahentes clandestina matrimonia publicare voluerint,
nisi alia causa impediatur, ab Ecclesia recipienda sunt, tan-
quam a principio in Ecclesiae conspectu contracta.

QVI MATRIMONIUM ACCVSARE POSSVNT,
VEL CONTRA ILLUD TESTIFICARI.

TITVLVS XV.

*Non admittitur ad accusandum matrimonium, qui tempore
denunciationis filius, nisi juret de calumnia, & quod post denun-
tiationem non sit qua obiecturus est: & negligentia auctoris mei non
intelligitur esse mea, h. d.*

Non tamen quodcumque, aut indistincte om-
nes ad matrimonium impugnandum admit-
tendi erunt. Nam si quis tempore factae a sacer-
dote denunciationis a in ipsa dioecesi constitutus, nihil
contra matrimonium dixerit, eidem mox conjunctos im-
petere minime concedendum erit, nisi proprio firmave-
rit iuramento, quod ea, quae obiecturus est, postea didi-
cerit, quandoque ad accusandum dolo non proficiat: quo
casu etiam si, quod obiecturus est, ab illis didicisset, qui
denunciationis tempore siluerunt, claudi non debet ei ac-
cusandi aditus: quoniam et si ab impetitione huiusmodi,
culpa ex tali silentio contracta, auctores excludat, iste
tamen, qui culpa caret, amoveri non debet.

*Ex causa etiam post denunciationem potest quis matrimonium
accusare, h. d.*

Idem iuris erit b, si tempore denunciationis, vel extra
dioecesim commorabatur, vel alias denunciatio ad e-
jus notitiam pervenire non potuit: ut puta, si nimis infir-
mitatis fervore laborans, mentis non erat compos, vel in
annistam teneris constitutus erat, ut ad talium rerum
perceptionem ejus aetas sufficere non valeret, sive alia legi-
tima causa fuerit impeditus.

*Ad accusandum matrimonium, non ex causa delicti, soli con-
juges admittuntur, h. d.*

Sed nec omnes ad accusationem, testimoniumve di-
cendum admitti debent: nam si de tali impedimento
agendum sit, quod neque conjugum in se delictum conti-
neat, nec ob id matrimonium dissolvi cuiquam inter-
sit, praeterquam ipsorum conjugum (ut puta, si erratum
in conditione status fuerit, vel si mulier ita sit arcta, ut
cognosci non possit, vel vir ita frigidus, ut coire nequeat)
soli ipsi conjuges admittentur.

*Ad accusandum matrimonium ex causa delicti, omnes admit-
tuntur, sed potissimum conjunctiores, antiquiores, & honestiores,
h. d.*

Quod si delictum continet, ut, quia aliqui in gradu
verito vel contraxisse, vel contrahere velle dicantur,
tunc quilibet quidem ad accusandum recipitur, sed om-
nium maxime parentes c: & si ii desint, proximiores,
id est, soror, frater, patruus, avunculus, amita, matertera,
eorumque descendentes. Quod si progenies tota defe-
cerit d, ab antiquioribus, & honestioribus, quibus eadem
propinquitas nota verisimiliter esse debeat, accusatio, testi-
moniumve recipi poterit. Ideo autem omnium ma-
ximè parentes, & conjunctiores admittuntur, quoniam u-
nusquisque suam genealogiam cum testibus & chartis, tum
verò ex recitatione majorum scire laborat. Nulli igitur
decentius admitti debent, quam qui melius sciunt.

*Speciale est in causa matrimonii, quod pater admittitur in
causa filii, & contra. Et testimonium parentum interduca non de-
bet admitti, ubi est disparitas inter conjuges, h. d.*

Quod e autem legitur, pater non recipiatur in cau-
sa filii, nec filius in causa patris, in criminalibus

a Ca. cum in tua. & alioquin. extr. co. tit. b Ca. cum in tua. &
super quo. extr. co. tit. c C. videtur. extr. co. tit. d Ca. cum pa-
lea. seq. 20. q. 6. e Ca. videtur. s. quod verò. extr. co. tit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN